

Tukšo ēku atdzīvināšana kā instruments pilsētas veidošanai

FREE **RIGA**

Mārcis Rubenis
marcis@freeriga.lv

FREE RIGA:

- DIBINĀTA 2014.G.
- REVITALIZĒTAS 9 VIETAS
- 25'000 M2 PLATĪBĀ
- 10HA TERITORIJAS
- 700+ REIZDENTI
- 500K APGROZĪJUMS 2022.G.
- 12 DARBINIEKI

FR ir platforma, kas apvieno radošas un sociālas iniciatīvas, lai, kopīgi transformējot pamestas ēkas un teritorijas, jaunradītu tās par eksperimentālām vietām kultūrai un sociālajām inovācijām.

vērtības

KOMŪNA

PAŠINICIATĪVA

KOPDARBS

ATVĒRTĪBA

MŪSU NOLŪKS

=

PADARĪT PILSĒTU LABĀKU.

KOMŪNA

ģimeniskums, rūpes un cieņa citam pret citu; atvērtība pret katra cilvēka individuālo viedokli un pienesumu

PAŠINICIATĪVA

veidot vietu, kopienu un mūs kā organizāciju

KOPDARBS

atvērtā un iekļaujošā vidē mācīties un darīt kopā, veicinot kopienas garu un izaugsmi

ATBILDĪBA

pret vidi, vietu, cilvēkiem un ekosistēmu

viskaļi

FREE
RIGA

lastādija

Problem

\$\$

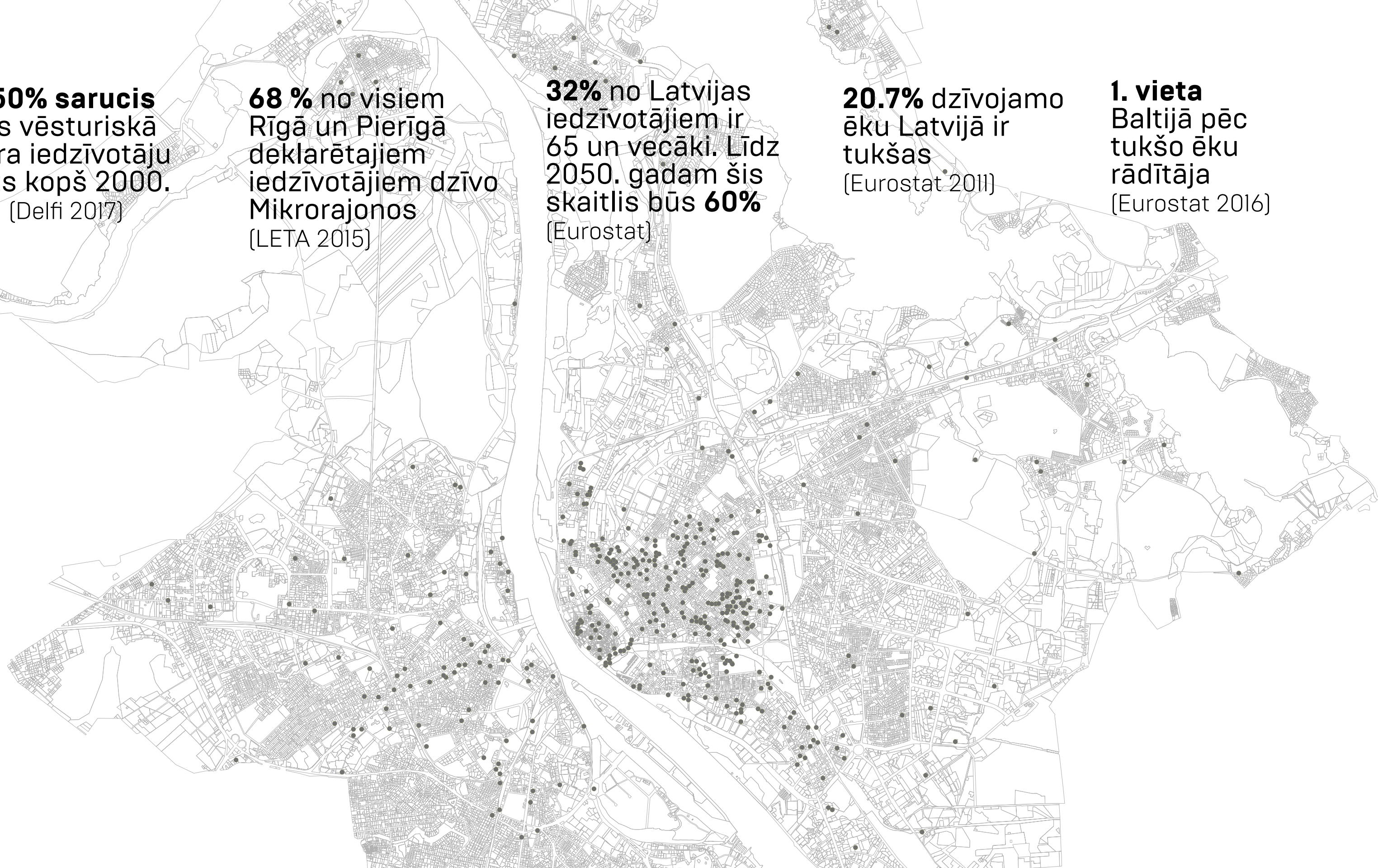
Par 50% sarucis
Rīgas vēsturiskā
centra iedzīvotāju
skaits kopš 2000.
gada (Delfi 2017)

68 % no visiem
Rīgā un Pierīgā
deklarētajiem
iedzīvotājiem dzīvo
Mikrorajonos
(LETA 2015)

32% no Latvijas
iedzīvotājiem ir
65 un vecāki. Līdz
2050. gadam šis
skaitlis būs **60%**
(Eurostat)

20.7% dzīvojamo
ēku Latvijā ir
tukšas
(Eurostat 2011)

1. vieta
Baltijā pēc
tukšo ēku
rādītāja
(Eurostat 2016)

Noord ostas apkaime,
Amsterdama

Rūpniecība pamet pilsētu

Neīstenojamās attīstības
ieceres, Rīga

Ekonomiskās krīzes

PIEMĒRI

Tukšo ēku rašanās cēloņi

Tukšu biroju ēku
rinda, Amersforta

Paātrināta ēku
nolietošānās

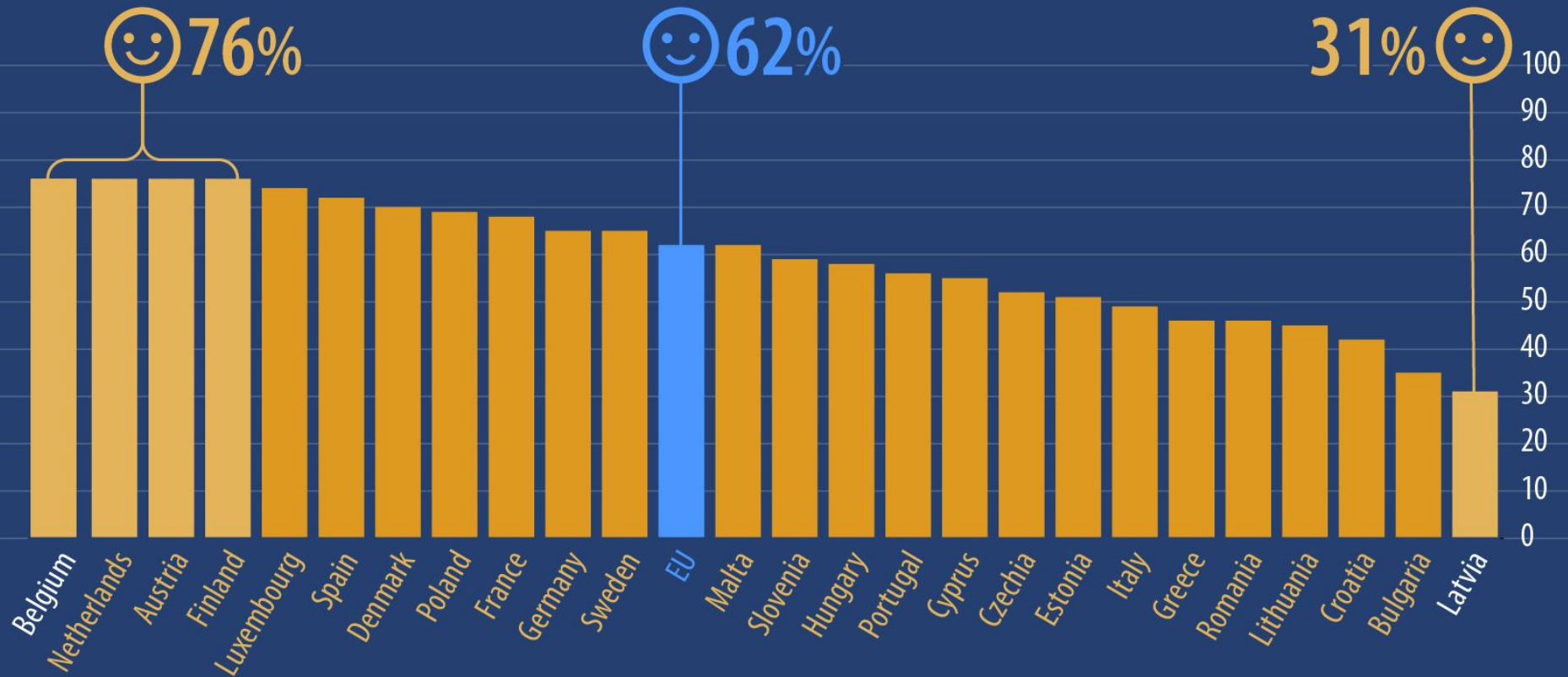

Kādreizēja poligrāfijas
ēka, Poznaņa

Jaunu vajadzību un
ekonomisko modeļu
rašanās

Share of people who reported being happy in the last 4 weeks

(as %, 2018 data)

Note: Data not available for Ireland, Slovakia and the United Kingdom.

SURVIVAL K(N)IT 7

4.-20. SEPTEMBRIS

Totaldobže 2008-2013 / Art Centre in former factory VEF / 4 buildings and 2 rooftops

VEF

BEZCERĪGU TERITORIJU REVITALIZĀCIJAS INSTRUMENTS

The beginning - empty spaces of former factory

BEZCERĪGU TERITORIJU REVITALIZĀCIJAS INSTRUMENTS

cafe

UPPFADE / CONTOUR
Thursday, August 5, 20.00

rooftop parties 68513,24.164616

Sunset time: 21.21

poetry slams

flea markets

Totaldobže 2015-2017 / Short term (till 3 month) interventions

in Liepāja

Totaldobže 2014 / Leaving VEF / Short term interventions in empty buildings

in Riga

Fowler - trailer for Totaldobze freeriga festival performance

opening closed doors

FREE RIGA movement

providing a meeting space

nomadic

2011.gads -

KANĒPES KULTŪRAS CENTRS

Degradēta ēka (RVC plānā - potenciālais kultūras piemineklis) izglābta no sabrukšanas, ieguldot vairāk kā 110 000 EUR apmērā pret 10 gadu

Valmiera

Tautas
Harmonijas
Centrs

Skolas6

Cēsis

Undīne

Jūrmala

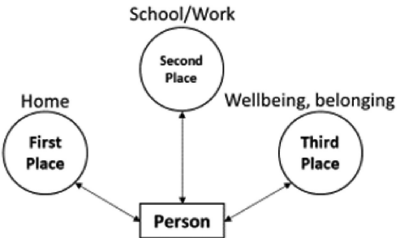
Gentrification model

Culture

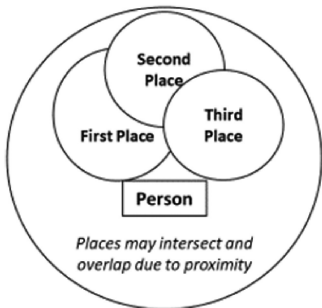

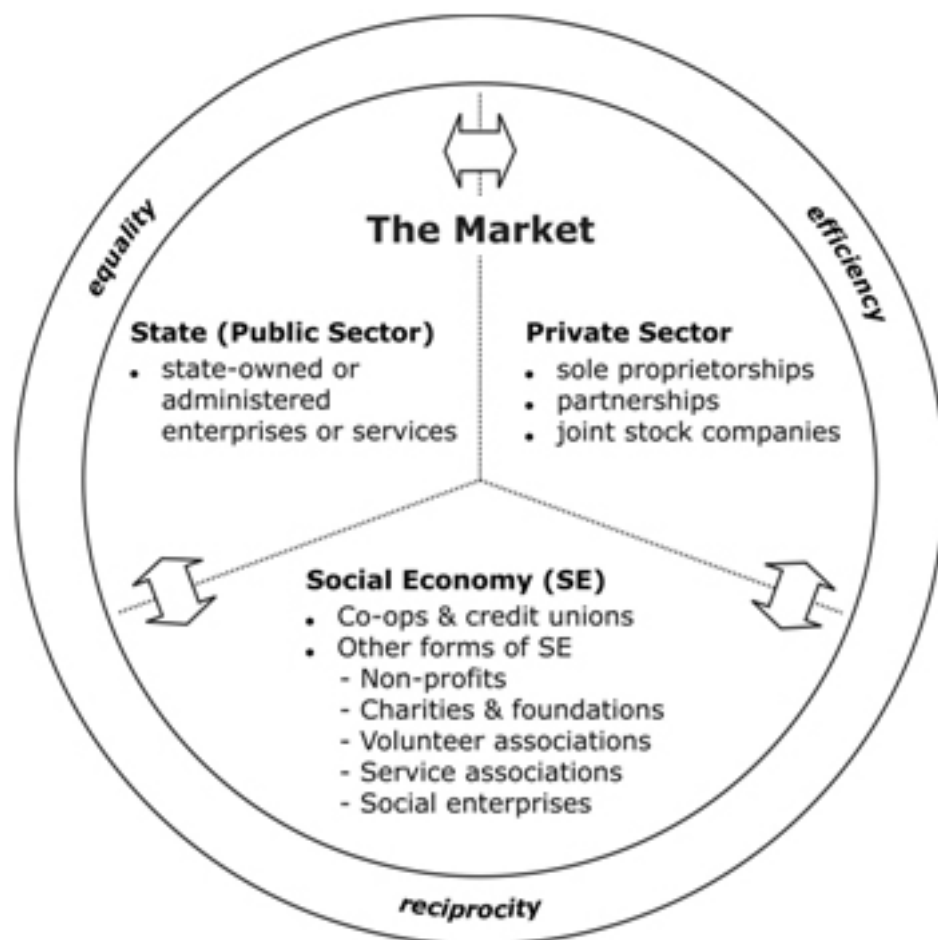
\$ \$

Oldenberg & Brisset's Third Place Theory

Collapsed Place Theory

FUNNEL

Ramp One Goal

TUBE

Accelerate User Goals

SPACE

Explore Together

Kā izveidojās Free Riga?

EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE

=

**Eiropas tukšo ēku
galvaspilsēta?**

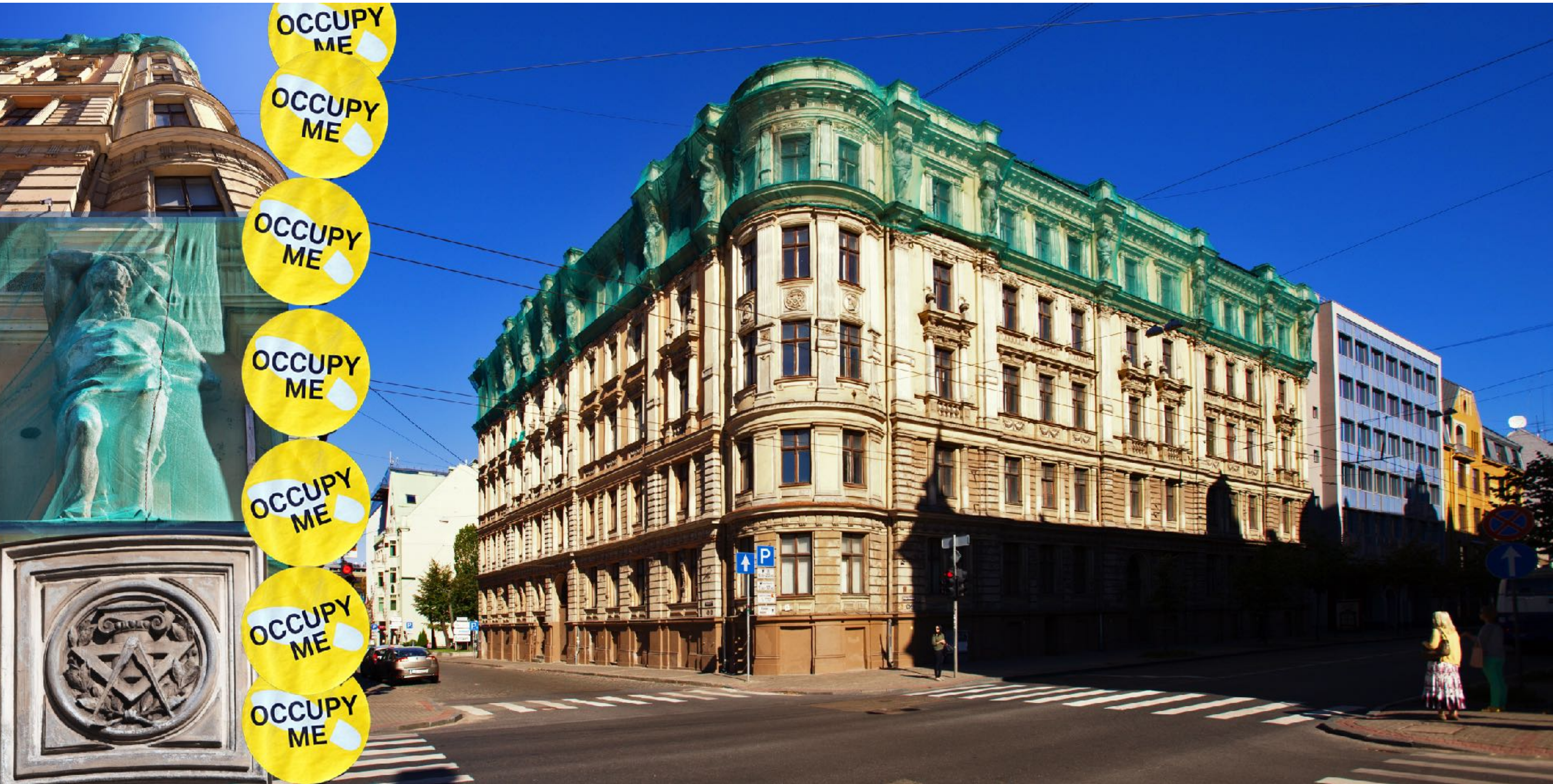

2013 – kustības sākums

07.12.

06.12.

TĒMA

Sp

KULTŪRKĀNEPE. Kanepes Kultūras centrs ir viens no kādreizējiem gandrīz graustiem, kurā iemājos kultūras nesēji, tās maksu iemānot pret investīcijām ēkas rekonstrukcijā. Tagad tie var klausīties dažādas lekcijas, diskusijas, koncertus

FOTO — LETA

izdzinēji

Elina Zalāne

Dienakts tumšajās stundās Rīgas centrā atliek paskatīties nedaudz augstāk par namu pirmajiem stāviem, lai saprastu kādēļ Zolīti, Agenskalna priedes vai Pļavnieks sauc par gulamajiem. Tur, atšķirībā no centra ēku mēģinājumiem, vakaros var redzēt cilvēkus dzīvoju. Viens logs kāds aizsnaudies pie televizora, viņa kalnīnā no blakus dzīvokļa panna sprāgstina vakariņu koiletes, pāris stāvu augstāk risinās ģimenes skandāls. Bet turpat pie mājas esotāja pieturā no troļļības ik pa brīdi izveļas jauna gulamajona iemītnieku porcija, kas pēkšņi iedegs gaismu arī savos dzīvokļos. Cēģārdos mājas.

Dalā no Rīgas centra ēku loģiem elektrības spuldzes atkal ieslēgsies nākamajā vakarā, ap pulksten astoņiem, bet daudzās no krīzes gaismu ir izslēguši pavisam. Kamēr

u.c.) pārstāji nākuši klajā ar iniciatīvu *Occupy me*. Tās mērķis ir iekustināt diskusijas par tukšo ēku problēmu un, iesaistot pilsonus iedzīvotājus, nepielaut, ka Rīga pārvēršas par spoku pilsētu.

Atzīmēs kartē

Piesavināties iniciatīvas galvenā autora titulu nevienam no *Occupy me* aktivistiem nenes. «Projektam kājas aug no dažādām pusēm. Diskusijas sākas jau 2009. gada līdz ar krīzi, jo parādījās tukšās mājas un kļuva skaidrs, ka tīrās nestrādā — bija daudz neizmantotu nekustamo īpašumu, kas ļoti piederēja bankām un valstij».

kompanijā...
Aigars Zariņš.

Bankas idejiski atbalsta

Viens no gardākajiem kumosiem, ko radošo ideju ģenerētāji iekāro jau ilgāku laiku, šo ideju ģenerētāji iekāro jau iepriekš Dailes un milzīgā vēsturiskā ēka iepretim stāra teātrim uz Brīvības un Maīša ielas stūra. Ēkas pirmajā stāvā ir iemītinājusies spēļu zāle, solārija studija un saimniecības preču veikals, bet augstāko stāvu logos svīpā

Ar Andrejostu cilvēkiem saistīsis konkrētas atmiņas par pirmajiem skūpstiem un ballītēm, tāpēc viņi tai vietai jau būs pietuvinājušies, kad

Tabakas fabrika

Totaldabže

Kultūras vietu kartes, publiskās diskusijas, mediju atbalsts

OCCUPY ME

trīsdesmit trīs gadu laikā, kas šobrīd ir situācija, vairāku kultūras institūciju (*Surreal Kit*, Kanepes Kultūras centrs, Tondalobē, Miti, Darbavietu

Artūra Skrastiņa spēles «Vairs netrakoju, ja jutos slūgti»

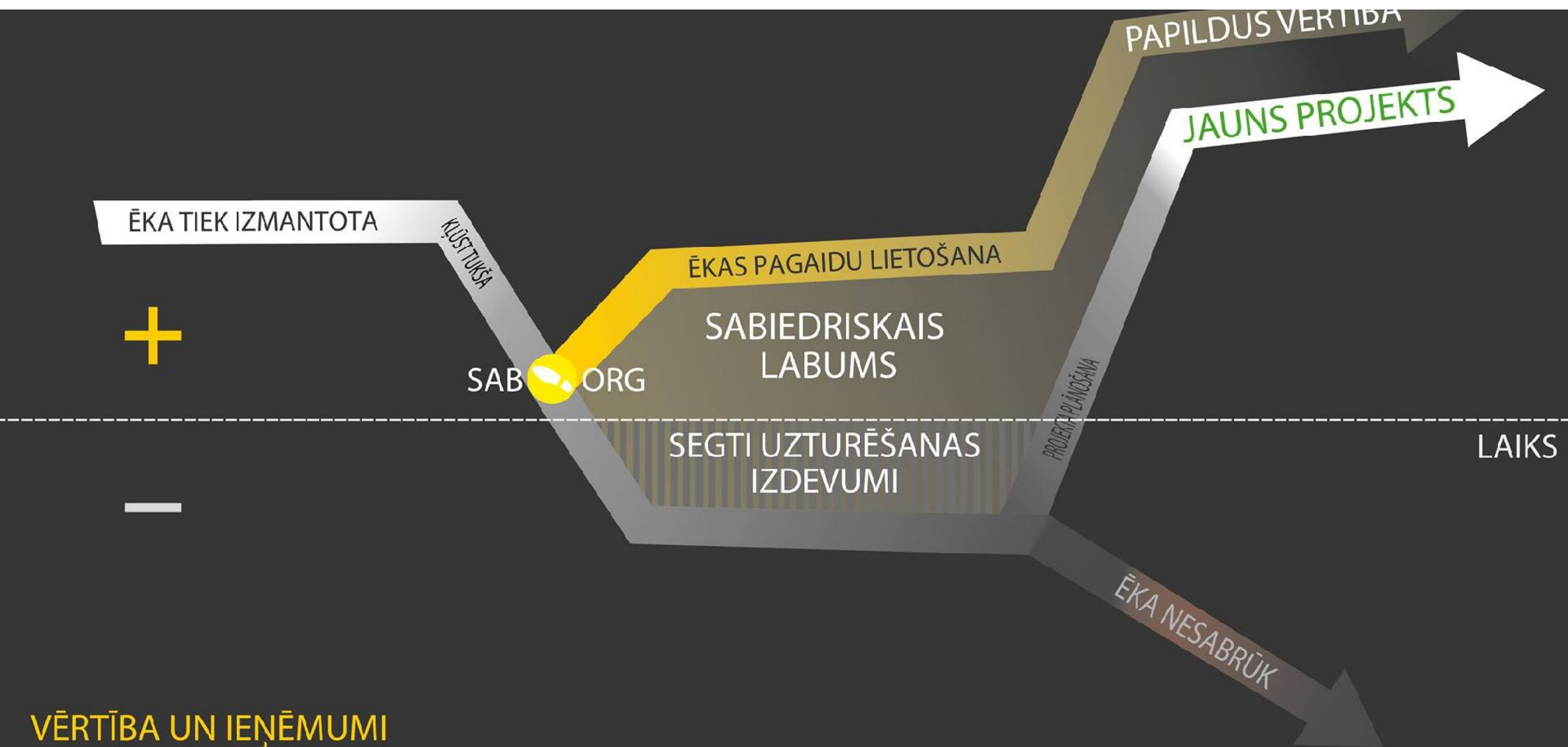
Miera iela

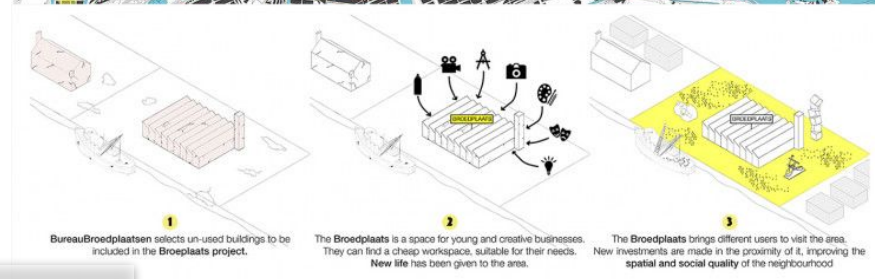
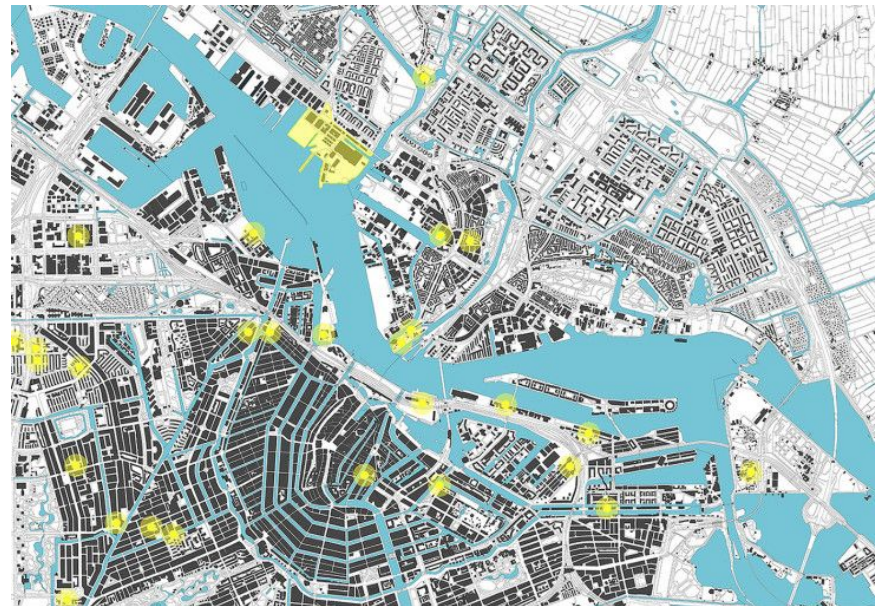

Kas ir pagaidu lietošana?

ĒKU AIZGĀDŅU PAKALPOJUMS. INKUBATORS JAUNĀM IDEJĀM.

BERLIN **POOR** BUT **SEXY**

Krīzes stratēģija

IEGUVUMI ĪPAŠNIEKIEM UN LIETOTĀJIEM

ĪPAŠNIEKI

- Uzturēšana - aizsargāt īpašumu pret vandālismu neskaidrības periodā.
- Samazināt izmaksas.
- Celt īpašuma vērtību un pievilcību.

AIZGĀDŅI

- Piekļūt telpām par zemām izmaksām.
- Radošu aktivitāšu koncentrācija un sinerģija.

IEGUVUMI PAŠVALDĪBAI

- Veicināt īpašumu uzturēšanu labākā stāvoklī.
- Ekonomiski un sociāli revitalizēt degradētas teritorijas
- Atbalstīt nodarbinātību.
- Veicināt jaunu sociālo pakalpojumu veidošanos apkaimēs.
- Piesaistīt iedzīvotāju resursus un līdzdalību.

Leipzig

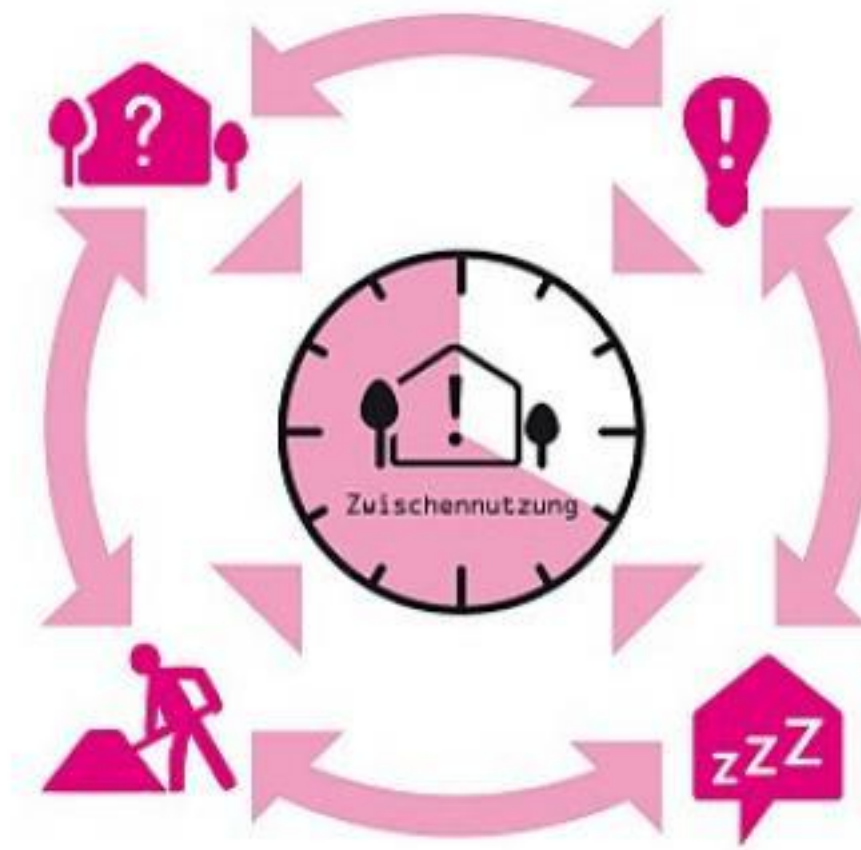
HausHalten e.V.

Häuser
erhalten.
Räume
eröffnen!

Bremen

ZZZ-Bremen

BREMEN, GERMANY

ZZZ - ZwischenZeitZentrale Bremen

- Revitalize neighborhoods
- Offer space for startups and SMEs
- Reducing costs of municipal vacancy

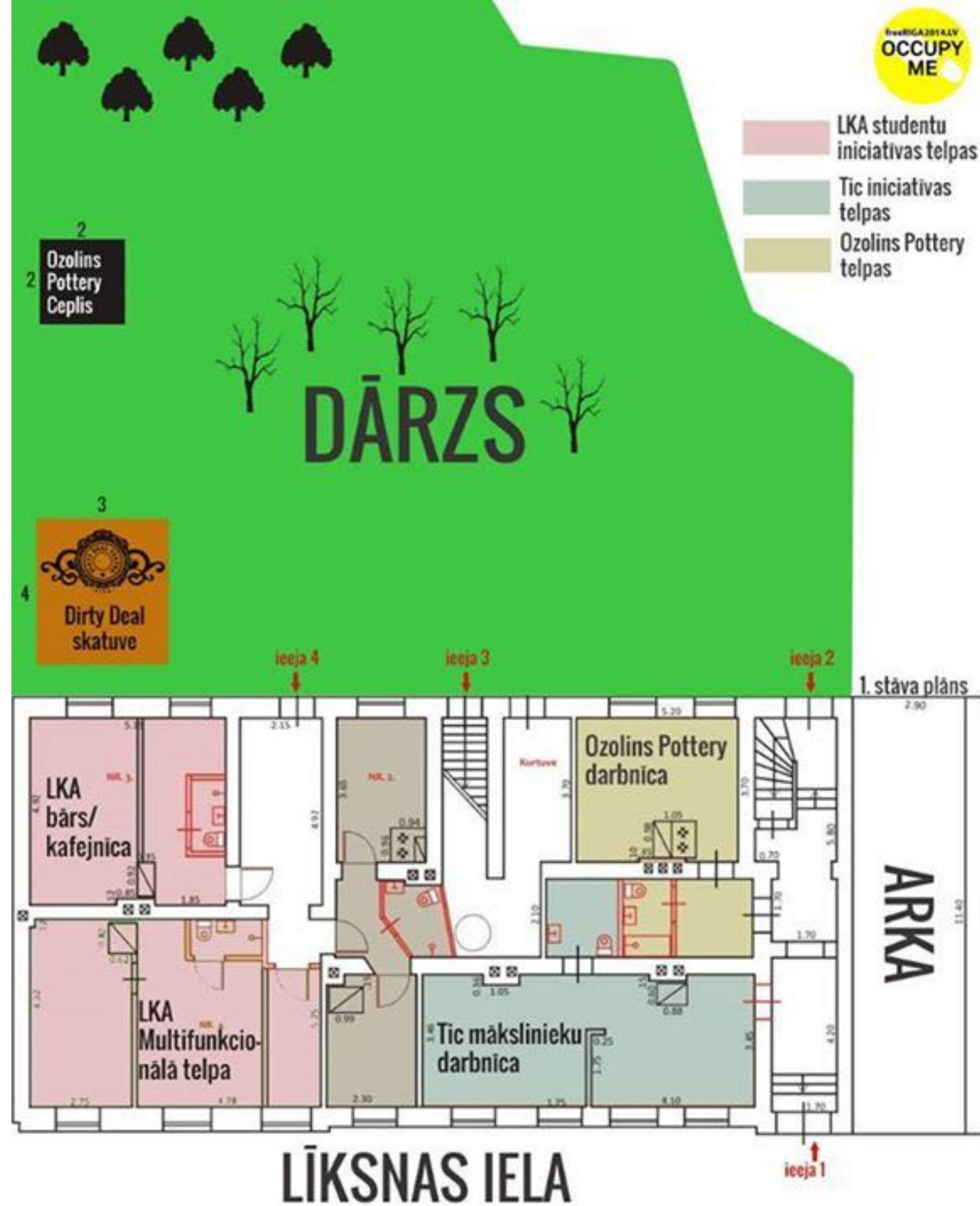
Tasks

- Intermediary between city-users-owners
- Consulting
- Supporting initiatives
- Legal support

- Financed by 3 departments.
- Implemented by a private office - AAA Bremen.
- Steering group from the city.

ZUNDA dārzs

Riga, Latvia (2015 - 2017)

ZUNDA DĀRZS - KONCERTI, IZSTĀDES, ĀRA PASĀKUMI

Pamests traktoru fabrikas angārs, kurā īpašnieka plāns bija attīstīt dzīvojamo apbūvi.

Rīga, Latvia

ZUNDA DĀRZS - JAUNIEŠU TELPA

Kad jauni cilvēki tiek pie telpas... Vairāk kā 50 koncertu un pasākumu pirmajā vasarā.

Riga, Latvia (Aug 2015 - aug 2018)

PUSKINA 11 - PROJECT HOUSE

Administrative building of demolished mill in historical Lastadie neighborhood, part of Moscow Forstadt

MĀKSLINIEKU, AMATNIEKU UN SUBKULTŪRU KVARTĀLS

- # ĪPAŠNIEKS: A/S LINSTOW
- # LĪGUMS 5+5+? GADI (2017-..)
- # 5 ĒKAS, 2200M²
- # 90-100 AKTĪVI LĪDZVEIDOTĀJI
- # 2.5 EUR/M² TELPU IZMAKSAS
+ KOMUNĀLIE

Lastādija

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

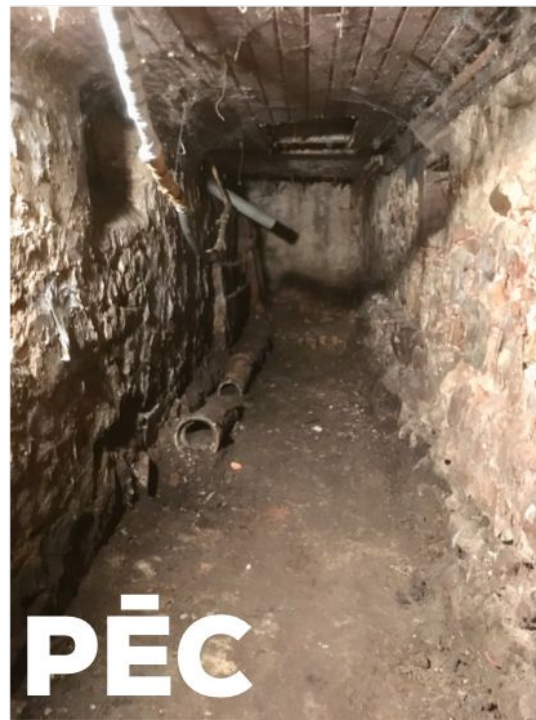
Jaunieši glābj 200 gadus (un mazāk) vecas ēkas

”

PIRMS VS **PĒC**

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

Jaunieši glābj 200 gadus vecas ēkas

LASTĀDIJAS SVĒTKI

праздник celebration חגגה

26. nov.

12:00-22:00

Puškina 11, Maskavas 9
Pilna pasākuma programma:
ej.uz/lastadija

kultūras kvartāls

Lastādija

FREE
RIGA

PLATFORMA JAUNAJIEM

FREE RIGA
MĀRCIS RUBENIS
ANNA GRA

BRĪVBODE

FREESHOP open hours: every **THURSDAY** from 15:00 till 19:00

Everything for **FREE**

SUPER SALE

**FREE
RIGA**

100% OFF

SUPER SALE

Everything for **FREE**

100% OFF

FREE
100%
100%
100%

BRĪVBODE atvērta katru **CETURTDIENU**

no 15:00 līdz 19:00

Everything for **FREE**

SUPER SALE

100% OFF

SUPER SALE

Turgeneva 13

ФРИШОП открыт каждый **ЧЕТВЕРГ** с 15:00 до 19:00

first

slam

Turgeneva 13

31.07.19

19:00

Info par pieteikšanos atradisi Brivbodes fb lapā:
www.facebook.com/brivbode, sadaļā "events".

B
R
I
V
B
O
D
E

VELOSTACIJA

SEMINĀRU ZĀLE

PASĀKUMU UN APKAIMES TELPA

”

Performanču kultūra –
apvienība "*Plūsma*";
pasākumi "*Psihā dēle*",
"*SAKNE*"

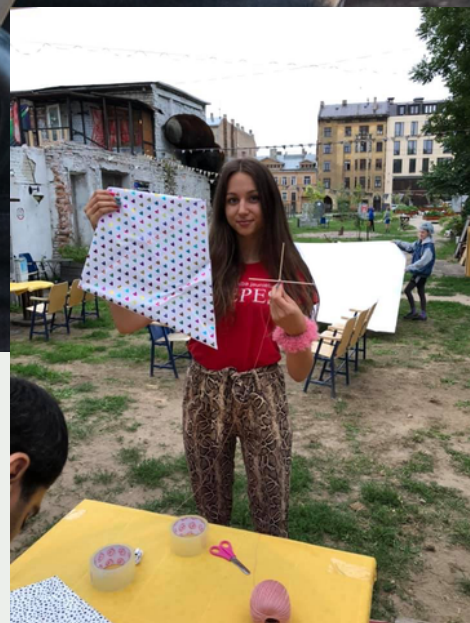

LGBTQ+ tiesību pārstāvji,
jauniešu apvienība "**Queer**
/ safer space"

AKTIVITĀTES BĒRNIEM

*Brīvā laika aktivitāšu
projekts*

*"Vasara pagalmā
pie Lapsas"*

Rīgā, Turgeņeva iela 15

Radošā apvienība jauniešiem
TREPES

DARBS AR JAUNIEŠIEM

Georgijs Josifs Massans

“Es savu ceļu vēl tikai eju! Vairākas reizes esmu uzsācis mācības un interese kādā posmā pazuda. Labi gatavoju un domāju, ka bušu pavārs, bet tā arī tas palika tikai manā virtuvē un maniem draugiem... Uzsāku mācīties par frizieri, bet nepabeidzu, jo sapratu, ka mani vairāk interesē zīmešana, rasēšana, māksla, tāpēc tagad mācos restaurāciju. Vai pabeigšu? Nezinu, jo sadzīve spiež strādāt, lai nopelnītu ikdienai, tāpēc jau domās esmu par darbu policijā.

Jā, es apzinos, ka esmu zinātkārs un gribu izmēģināt jauno, interesanto! Bet man vēl ir daudz laika, lai atrastu savu īsto vietu, tāpēc es eksperimentēju! Un nenožēloju! Es iedvesmojos no saviem sapņiem un iespējām, ko piedāvā līdzcilvēki, projekti un draugi!”

Eiropas Solidaritātes korpusa
Solidaritātes projekts

inspire

Radošā apvienība jauniešiem
TREPES

Līdzfinansē Eiropas
Savienības Eiropas
Solidaritātes korpuss

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

Anna Grabovska

“Uzsākot trešo studiju gadu, jutos apmaldījusies. It kā iepriekš tik ļoti tuvā studiju tēma likās sveša, neredzēju savu vietu izvēlētajā studiju nozarē. Un pielāvu, ka iespējams man vienkārši ir mazliet jāatpūšas no studijām, lai varētu atgriezties ar jaunu motivāciju.

Ilgas neizlēmības laikā sasirgu - nespēja sagremot situāciju sāka izpausties kā fiziskas kuņģa problēmas, kas bija tikai soļa attālumā no gastrīta.

Aizejot akadēmiskajā atvaļinājumā un atsakoties no stipendijām, biju labās rokās - varēju dzīvot vecāku paspārnē un ārstēties. Protams, ar laiku, veselībai uzlabojoties, atkal sāka piemesties eksistenciāli jautājumi - ko es vispār gribu darīt? kas man patīk? kas interesē?

Nākot pavasarim atgriezos un atkal aktīvāk iesaistījos Lastādijas komūnā, kur arī atradu savu prieku - strādāt kopā ar citiem, radīt un kopt vidi mums apkārt. Tāpat sēžot ar sevi ziemas mēnešos un ķidājot savus prāta mežglus atklāju savu vēlmi palīdzēt citiem saredzēt gaišo un pozitīvo, atgriezt ticību un pārliecību sev. Jāļauj sev iedvesmoties!”

Eiropas Solidaritātes korpusa
Solidaritātes projekts

inspire

Radošā apvienība jauniešiem
TREPES

Līdzfinansē Eiropas
Savienības Eiropas
Solidaritātes korpuss

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

APKAIMJU LĪDZDARBĪBA UN SVĒTKI

Eiropas Solidaritātes korpusa
Solidaritātes projekts
"Radošā komūnas virtuve"
 vērsts uz kopienas un apkaimes
 saliedētību

SABIEDRISKAIS LABUMS

”

~110-120

PASĀKUMI

3

FESTIVĀLI

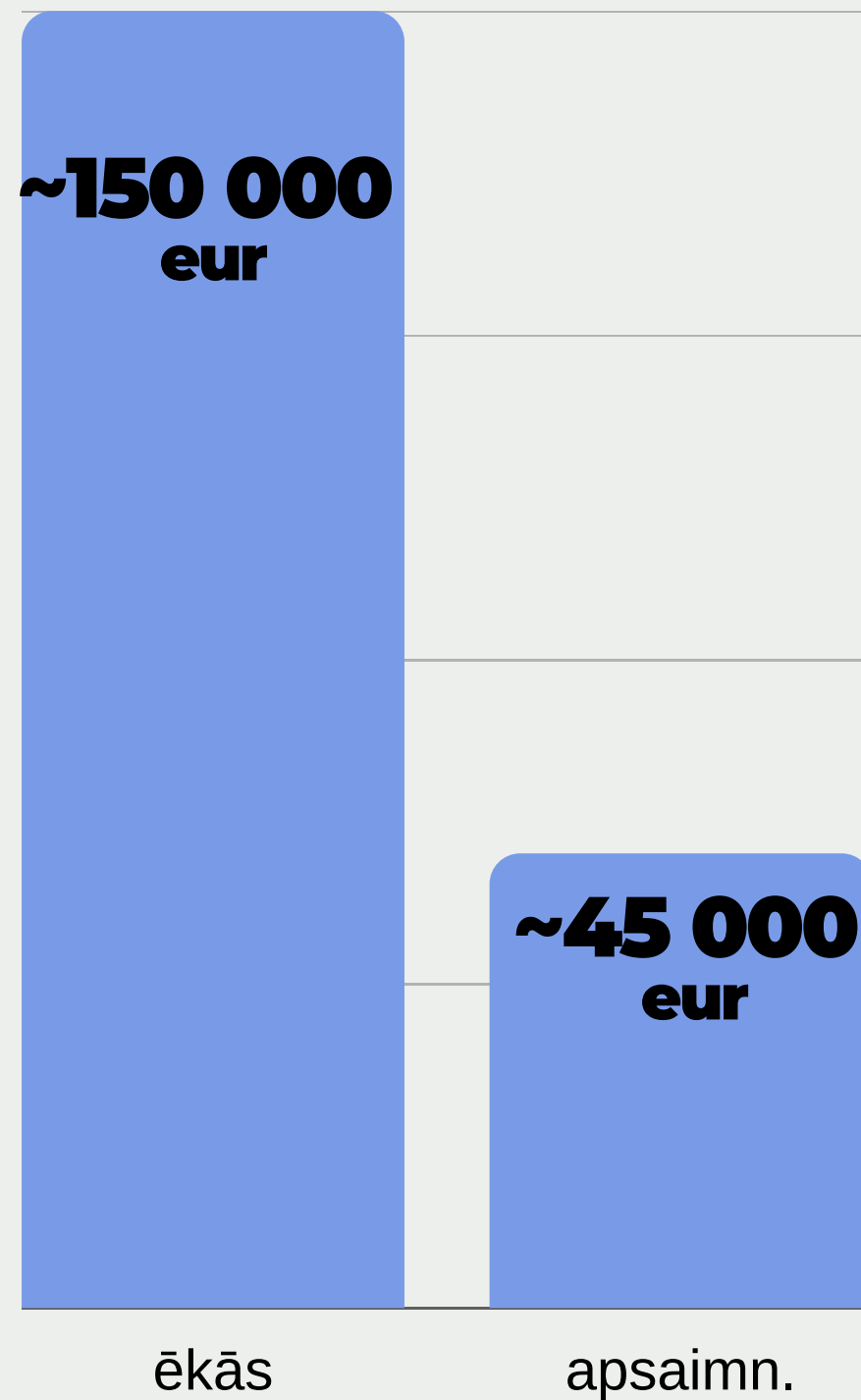
FINANSĒTI 12 PROJEKTI

PAR ~250,000 EUR

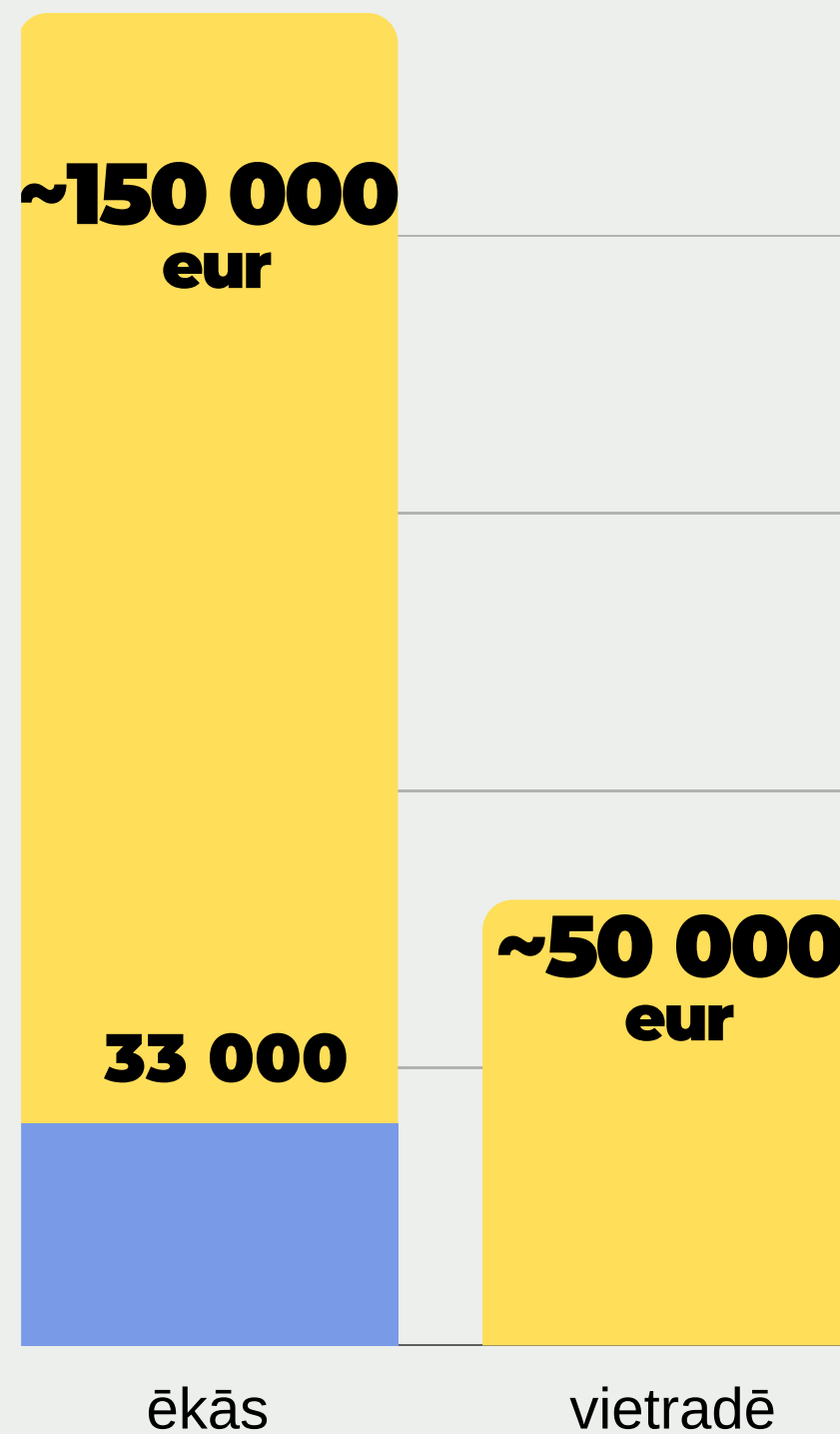
INVESTĪCIJAS

2017-2021

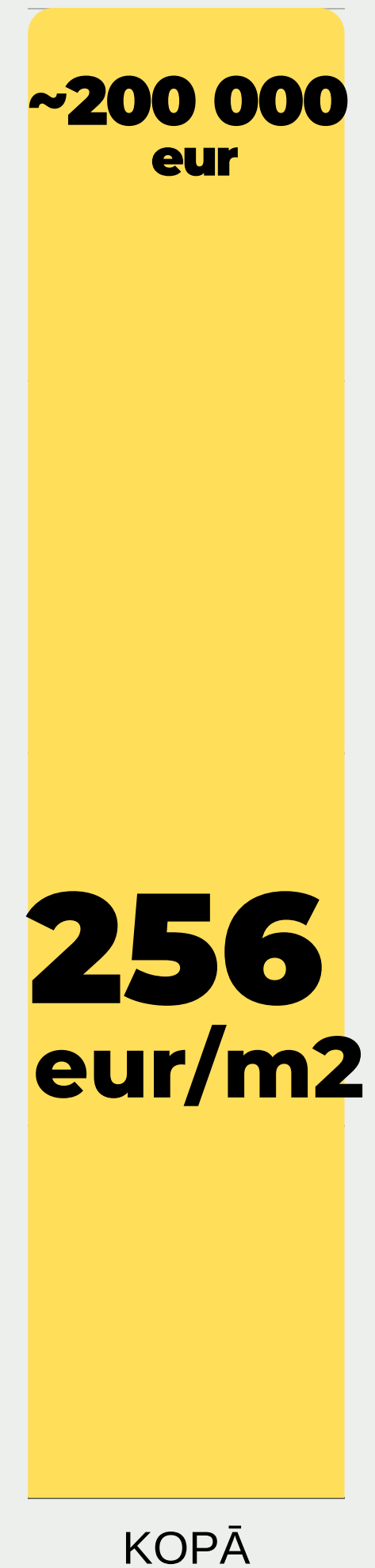
LINSTOW

FREE RIGA & REZIDENTI

KOPĀ FREE RIGA

256
eur/m²